

მღაბა

ქრობის ეოველკერიული
გაჯეტი.

პირა 18 ივლისი 1920 წელი ქ. რუკრგეთი.

18 ივლისი.

აღსრულდა... ქართველი ერის სამართლიანი მოთხოვნა დამყარდებოდა. ქართველი ერის ერთ-ერთი დიდი მიზანთავანი მიღწეულია... 7 ივლისს არაჩვეულებრივი; საგანგებოთ გამართული ზეიმით მოკავშირე სახელმწიფოთა წარმომადგენლებმა ბათუმი და იმის ოლქი მისს ბუნებრივ ჭარისუფალს, მისს მშობლიურ მკერდს, დედა სამშობლო-საქართველოს ჩააბარა.

ორ წელზე მეტია, ქართველი დემოკრატია, მთელი ქართველი ერი თავისი საყვარელი ბათუმის დაკარგვის გლოვობდა; გლოვობდა, მაგრამ იმედს არ ჰქარავდა, რომ აღრე, თუ გვიან, ძალით, თუ მშვიდობიანური გზით თავისი ძველი და ახალი კულტურის აკენს, თავის განმანახლებელი რევოლუციური ცეცხლის თვისს, -ნახსა და ტკბილს, საოცნებოსა და სატრფიალოს, -თავის ხელისხელ სავოგმანებელ ობოლ მარგალიტს ბათუმსა და იმის ოლქს დაიბრუნებდა, დაიბრუნებდა და ჩაიკრავდა მშობლიური სიყვარულის ცეცხლით აღზენებულ მკერდში, მოსწმენდა ტანჯვის ოფლს, დაუკონი და თვალებს და შეუქმნიდა წენარს, ტკბილს, მშვიდობიან კულტურულ ცხოვრებას. და ამა, ეს ორი წლის ოცნებაც ავიწყრულდა, ბათუმი დაეისი ოლქით სამუდამოთ ჩვენთან არის, ოდესღაც სახელოვანი, საქართველოს სამაყო მესხეთი კვლავ თავის დედა სამშობლოს-საქართველოს დაიბრუნდა. რამ დაკვიბრუნა ჩვენ ბათუმი? - ბათუმი დავიბრუნა ჩვენ პირველ ყოვლისა ქართველი დემოკრატის სწორი და უტყუარი გზით მოქმედებამ; ბათუმი დავიბრუნა ჩვენ ჩვენი მამაკი მხედრობის -ჯარისა და გერადის თავგანწირულმა ბრძოლამ და ძლიერამოსილებამ; ბათუმი ჩვენ დავიბრუნა ქართველი ერის ძეგლმა და ახალმა კულტურამ, ქართველი ერის პოლიტიკურმა სიმწიფემ, მისმა გამჭრიახობამ, მისმა ერდსულღოვნებამ.

რას მოგვიტანს ბათუმის შემოერთება? - იკითხავს ვინმე - ბათუმი და იმისი ოლქის შემოერთება პირველ ყოვლისა ჩვენ გვიკავებს გზას ევროპისკენ, ბათუმის შემოერთება გვაძლიერებს სტრატეგიულთ, გვაძლიერებს ეროვნულთ, გვაძლიერებს პოლიტიკურთ, ეკონომიკურთ და ვინ მოსთვლის კიდევ რამდენ ნაირთ. ბათუმის შემოერთება ვაადვილებს ჩვენი დამოუკიდებლობის იურიდიულთ აღიარებას, ბათუმის დაბრუნება გვიადვილებს სესის აღებას, საკუთარი ვლიუტის შექმნას, საშინაო და საგარეო აღებ-მიცემობის განვითარებას, საკუთარი წარმოებისა და მეურნეობის აყვავებას და რაკიცა კიდევ რას. მაგრამ ის მოგვიტანს ყოველივე ამას მხოლოდ ამ შემთხვევაში, თუ ქართველი დემოკრატია, მთელი ქართველი ერი კვლავ ივლის ერთხელე მის მიერ არჩეული გზით და ედგომება ერთგულ დარაჯად თავის განთავისუფლებულს, განახლებულს და გაერთიანებულ სამაყო სამშობლოს. და ეს იქნება ასე, ჩვენ გვწამს ეს, ეს სწამს ყველა მოწინავე ქართველს და ამ ტკბილი იმედებით ჩვენ უულო-კავთ საყვარელ სამშობლოს მისი გაერთიანების ბრწყინვალე დღეს.

საშუაარი მკითხველთა.

აქმოკრატულს სახელმწიფო და დემოკრატის მთავალთაში.

სახელმწიფო ეს უმადლესი ძილეებითი პოლიტიკური ორგანიზაცია, დამკველი და მოსაწახურე გამატონებელი კლასისა. და, რადგან საზოგადოებრივი განვითარების ამა თუ იმ საფეხურზე გამატონებელია ესა თუ ის კლასი, ამიტომ საზოგადოებრივი განვითარების სხვა და სხვა საფეხურზე სახელმწიფო ემსახურება სხვა და სხვა კლასის ინტერესებს, ერთი კლასის ხელიდან გადადის მეორე კლასის, ან კლასების ხელში. იმის და მიხედვით, თუ რომელი კლასის ხელში გადადის სახელმწიფო და

მინ(ქ)უსაყვედურებდა, რომ მან თავისი მოვალეობა ვერ შეასრულა. მაგრამ მოჯამაგირის მოვალეობაზე ისეთი მთავრობის მოვალეობა უარესია კიდევ იმითა, რომ მოჯამაგირებს შეუძლია ასეთ ხაზინს ზურგი აიყენოს, მოშორდეს, ხოლო დემოკრატიული მთავრობას კი არა, ის თავისი ხაზინის ღვიძლი შეიღია: ხალხის ტ ა ნ ვ ე ა — იმის ტანჯვა, ხალხის მზე იმის მზე, ის მსახურობს ხალხის ბედნიერებისთვის — ის საზოგადო მოღვაწეა და იტანჯება ხალხისავე ტანჯვით. მთავრობას ესმის თავისი მოვალეობა, ცდილობს ემსახუროს ხალხს, ეძებს საშუალებებს, აწესებს გადასახადებს, მაგრამ თუ ხალხი შეუზღებელია, მას ჰგონია, რომ ყველაფერი მის დაუმხარებლათ უნდა შენდებოდეს, კეთდება. მას არ ესმის თავისი მოვალეობა, თავისი ინტერესები და რა ვასაცირო იქნება, რომ ასეთს სახელმწიფოში საქმე როგზე ვერ წაივდეს. როგორია ხალხის მოვალეობა დემოკრატიული სახელმწიფოს წინაშე? ამაზე შემდეგ.

(გაგრძელება იქნება)

მ—რი.

გ ა მ ა მ ო ბ ი ს დ ა დ მ ა ნ ი ლ ა ბ ი დ ა ნ :

— დამტკიცდეს ერკეთის თემის გამგეობის მიმდინარე 1920 წლის შუამოსავალ-გასავლის აღრიცხვა რომლის ბალანს შეადგენს 165130 მან.

— აღმოჩენილ დახმარება ყარამან ჭუნუყვანეს ხუთასი (500) მან. მიცემა.

— აღმოჩენილ დახმარება სამსახურის ნიადაგზე გარდაცული მინიციანერ გრ. ქარკუაძის დედის ვარდო ქარკუაძისას თასი (1000) მანეთის მიტე მითა და აგრეთვე აღძრას შუამდგომლობა მთავრობის წინაშე მისთვის დახმარების აღმოჩენის შესახებ.

— თანახმად ერო-კავშირის დადგენილებისა, მიეცეს ვანცხადება შინაგან საქმეთა სამინისტროს, რომ 10% იმ თანხისა, რომელიც ერგება ოზურგეთის გრობას სესხის სახით მთავრობიდან ას მილიონიან ფონდიდან, გადარიცხულ იქნას ერო-კავშირის კომიტეტის განკარგულებაში სპეციალურათ საეროობა ბანკის დასაარსებელ თანხის ანგარიშში.

— უარი ეთქვას სუფსის თემის გამგეობას სომინდის შესაძენათ 500,000 მან. სესხათ მიცემაზე უსახსრობის გამო, ხოლო მიღებულ იქნას მოვები სუფსის თემისათვის შეღავათიან ფასებში სომინდის მისაწოდებლათ.

— თანახმად ოზურგეთის ქალაქის გამგეობას შუამდგომლობისა, გაიღებულ იქნას ქალაქის ავტონომობლით ოზურგეთ-ნატანებ შუა მიმოსვლის ფასი

ოცი მანეთით (20) მეზავრზე 1 იენისიდან ა წ, ე ო. დაწესდეს თითო მეზავრობაზე ას მილიონად ათ- (150) მან ნაცელად ას ოცდა ათი (130) მანეთისა.

— მოქ. სოლომონ გიორგიძე-მე სიხარულიძეს ეძლიის ჩიხაჭავაძეში ზილიციის საქროებისათვის თავლათ დაქირავებულ მისი სახლის ქირათ თვეში ას ორმოცდა ათი (150) მანეთი, თანახმად ჩიხაჭავაძის თემის გამგეობის შეფასებისა, დეკემბრიდან გასული 1919 წლისა.

— უარი ეთქვას ნინო ჩხაიძეს სამიჯნო განყოფილებისთვის დაქირავებულ მისი შგნობის ქირის ვადდებაზე.

— ს. სილაურის მტკვარებთა შუამდგომლობა მათი გუმათის თემში ხვედრ სასკოლო გადასახადისაგან დათავისუფლების შესახებ უარყოფილ იქნას, რადგან გუმათის თემის საბჭოს მიერ შედგენილ და გრობის გამგეობისაგან დამტკიცებულ ამ თემის 1920 წ. ხარჯთაღრიცხვით ნავარაუდვეი ხარჯების ხვედრი მისწილო ისევე სავალდებულაა გუმათის თემის ს. სილაურის მტკვარებთათვის, როგორც ამ თემის სხვა რომელიმე სოფლისათვის.

— მიეცეს ბიდისთვის უმაღ. დაწყ. სასწავ. გამგეს ბ. მეგრელიძეს ოთხასი (400) მ ვასულ 1919 წ. ფაქტუალურ მასწ. რამიშვილის მაგჯურათ გროთ თვით მოწვეულ მასწ. მ. შერგილიძის დასაქმავიფილებლათ.

— გაიღიდოს ვანთაღლის განქ. გამგის განკარგულებაში თასი (1000) მან. იმ პირთა დასაქმავიფილებლათ, რომლებმაც იმუშავეს უმაღლეს დაწყ. სასწავლებლის 1920—21 საშოსწავლო წლის ასმეტისა შედგენაზე.

— უარი ეთქვას მასწ. მისონ რამიშვილს ერთი თვით თავისუფლების მიცემაზე, ვინაიდან საშოსწავლო წელი უკვე თავდება.

— აღძრას შუამდგომლობა სამინისტროს წინაშე, რათა ვესკურსანტ მოსწავლეებისთვის დეგამოს გრობას საქირო ფარგნები.

— დათხოვნილი იქნენ სამსახურიდან, თანახმად გამგეობის წინა დადგენილებისა, შემდეგი ჯარის ფერშლებია: ილ. დლონტი, ლ. ჭეფხობე, ონ. კალანდაძე, ე. მახარაძე და ორ. ც ნკაძე.

— მოიხსნას დღის წესრიგიდან საკითხი ბახესა და დავაზურს შორის ვაქიჯურის მხრით საღვრის აღგლომობითა ხელახლა გარმორკვევის შესახებ, ვინაიდან ის გადაწყვეტულ იქნა საეროობა კრილობის მიერ და გამგეობას არ შეუძლია ხელ ახლა იმსჯელოს მასზე.

— მოხსენება ქარანს დაღმევილის ბან გოგეწვილისა მუშაობის მიმდინარეობის შესახებ მიღებული

იქნას ცნობათ.

— ამ თავით დაიდგას ქარხნის შემდეგი ნაწილები: საკმთელ, ტრანსპორტი, სამი მრეკვალი ხერხი და სხვა მოსახლე საჭირო ნაწილები.

— მოწყობის აგრეთვე შემდეგ ვატერებიც, რომლის დადგმაც დაველოდოს ბან ბეს. გოგვეშვილის განსაკუთრებულ ფასათ.

— აღმოჩინოს ფინანსური დახმარება ბანკის სკოლას მასთან არსებულ ბაღის საჭიროებისათვის; დახმარების მიცემის წესისა და რაოდენობის შესახებ მოსახრების წარმოდგენა დაველოდოს სასკოლო განყოფილებას.

— უარი ეთქვას არსებულ წყობილების საწინააღმდეგო მოქმედებისათვის ტყვეობაში ყოფილ მსწავლეებლებს: ვლ. თაფართილძემს, ილ. კალიანდაძეს და დ. ფოცხიშვილს ტყვეობაში ყოფნის დროს ბევრად დაზარალების მიცემაზე.

საკითხი პირველი ორის, ე. ი. თაფართილძისა და კალიანდაძის სამსახურში დაბრუნების შესახებ დარჩეს ღიათ; დ. ფოცხიშვილი კი დაბრუნებული იქნას თავის ადგილზე დღიდან სამსახურში გამოცხადებისა.

— ერობის თანხიდან მიეცეს ნინო გურიელისას ის 1419 მან. 74 კაბ, რომელიც მას მიუღებელი აქვს მთავრობიდან ყოფილ სამხარო კომისარიტისა და სამხედრო საკრებულისათვის დატერილ მისი ორი სახლის ქირათ, თანხმად მასთან დადებულ ხელშეკრულებისა, სანამ ერობა დაიჭერდა ამ სახლებს.

— მოკ. მ. ფრცხალიაშვილს მიეცეს სესხათ ახუთშეთი (15) ფუთი ბენზინი ვადით არა უგვიანეს ერთი თვისა იმ პირობით, რომ თუ ამ ვადაში სამაგიერო ბენზინი ვერ მოგვეკა, უნდა გადაიხადოს ბენზინის ფასი ფულათ მაშინდელი ბაზრის ფასების მიხედვით.

— მიეცეს მილიციასა და სავანგებო რაზმს ორასი (200) ფ. სიმინდი ფ. 370 მან. განაწილება დაველოდოს საეპარ. სამრეწვ. განყოფილებას.

— მიეცეს ლანჩხუთის სამეურნეო სკოლას სათესლე 15 ფ. სიმინდი (ახუთშეთი ფუთი).

— 7 იენისიდან მარალი გაიყიდოს ფუთი ორას ორმოცდათი (250) მანეთად.

— წინადადება მიეცეს საეპარო-სამრეწველო განყოფილებას, რომ მან ხუთი (5) ღლით აღრე მოათხოვოს საფინანსო განყოფილებიდან თავისი ოპერაციებისათვის საჭირო თანხა ამ ოპერაციებიდან შემოსულ თანხის რაოდენობის ფარგლებში.

— დაველოდოს გამგ. წევრს ე. ქავთარაძეს წარმოადგინოს გამგეობის ანგარიშები მდ. როინის ნაპირების ვამაგრებაზე ვაჭყულ ყოველგვარ ბარჯეებისა.

— მოისმინა რა მოხსენება საგამომცემლო კომისიის წინამძღოლის საგრობო გამგეობის წევრების მიერ მოხსენიებული საკრებულის უკანასკნელ არსებულ შემადგენელ შემადგენელთა გაფრთხილების შესახებ, ოპერაციების სამხარო ერობის გამგეობა სცნობს, რომ გინეზიის დირექტორი ბინი ი. ტინკაძე და პედაგოგიური საბჭო ვერ იღებენ ამ საქმეში თავიანთ დანიშნულებათა სიზღვევებ, გარდა ამის დირექტორმა არ გამოიჩინა აღმნიშნულ სტრატეგიული წინადადებულმა, რაც აუცილებელია სსწავლეებისთვის, რის გამოც ერობის გამგეობა გამოსთქვამს თავის ღრმა მწუხარებას.

— იოსებ მეფეაბიშვილს მიეცეს 1200 მან. იმ ხარჯების დასაფარავათ, რაც მან გასწავა ქუთაისში მგზავრობის დროს არა მისი პირდაპირი მოვალეობის გამო გამგეობის დავალებით.

თქმითა დადგენილებიდან.

ქანჭათის თემი.

— არჩეულ იქნენ: 1, საფინანსო კომისიის წევრებათ ღია კენჭის ყრის საშუალებით კოწია მახარაძე, ივანე წითლიძე და გიორგი ვადაქორია; 2, სარევიზო კომისიაში—ილარიონ ჯაში, დთა ღუმბაძე და ვლადიმერ წულაძე.

— ფოსტის მოწყობა დაველოდოს გრიგოლ მახარაძეს, თეოფილე ბუნაიშვილს და ზაქარია წულაძეს.

— არჩეულ იქნა ნიკოლოზის საფონდო საყენებელნი განმანაწილებელ კომისიაში კოწია გიორ. მახარაძე.

— დაველოდოს თემის გამგეობას აღსრულისა და სკოლის არს დასაბუთებული შუამდგომლობა თეოფილე სარიშვილის, სოსმა და ილია ვლადიმერის-ძე შეგვრლობების და მართა კომპანიის საქმეზე.

— სმოსან და ლადიკო მახარაძეების საქმის სინამდვილე ეცნობოს ერობის გამგეობას შემდეგი მსვლელობისათვის.

— არჩეულ იქნა აკეთის სარაიონო საგრაირო კომისიის წევრებათ პავლე ვადაქორია.

— დაველოდოს თემის გამგეობას აღსრულის საკითხი აკეთის თემის საბჭოს სხდომაზე ამ ორ თეგებათა სარაირო ქონების გაყიდვის შესახებ და აკეთის თემის პასუხი ამ საგანზე ეცნობოს ოფიციალურათ ქანჭათის თემის საშუალებას.

— არჩეულ იქნენ საგრო კომისიაში სილოვან გაბუნია, არჩილ ბუნაიშვილი და ფოკა გაბრიელის-ძე გოგუაძე.

საექიმო განყოფილებიდან.

ჯანმრთელობის დაცვა
ადილია, შენსა და ძნელა.

ერობის მთავარი საზრუნავი საქმე არის სახალხო ჯანმრთელობის დაცვა და საექიმო საქმის რიგინათა მოწყობა. ჩვენს ერობა დიდ ხარჯებს იღებს საექიმო საქმის მევიღრ ნიადაგზე დასაყენებლათ. ის ცდილობს უზრუნველყოფას მახრის მცხოვრებთა ინტერესები საქიმო დახმარებით. შევლს გურიაში შემოღებული უფასო საექიმო დახმარება. ეს საშუალებას აძლევს ავთმყოფს მიმართოს დახმარებისათვის ერობის ექიმს და არა სოფლის „აქიმებს“ დეკრძო ფერშლებს. ამ უკანასკნელთ არა აქვთ არავითარი ცოდნა საექიმო ღარგში და თავისი წამლობითი ბეჭის ასალმებენ წუთისათვის, ან გამოუსწორებულ ზიანს აყენებს. სოფლის „აქიმები“ ყველგან არის, მარა ისინი ბევრია გურიაში; აქ ყველა აქიმობს: დალაქი, მეჯინი, უბრალო მცხოვრები და სხ. ესენი უზმადებენ ავთმყოფს წამლებს და მათი გაკეთებული წამლით რომ ავთმყოფი იწამლება, ამისათვის ყარჯ ფულსაც იღებენ. ერობის გამგეობას ყარჯ სამსახურში გამოკლილი და კეთილსინდისიერი ექიმები. ერობას არა ერთხელ უკნობენია ხალხისათვის განცხადებით, რომ აქიმობა უფასოა და ავთმყოფმა უნდა მიმართოს ერობის ექიმს, მაგრამ ხალხს ასე აქვს ჩავიჭრებული, რაც მას უსაკიდლოდ ვძლევს, ის უსათუოდ უყარვისია და ამიტომ ავთმყოფი მიდის სოფლის „აქიმებთან“ და კერძო ფერშლებთან. ერობის ფერშლი შუშობს ერობის ექიმის და საექიმო განყოფილების კანტროლის ქვეშ, კერძო ფერშლი სწამლობს ავთმყოფს, როგორც მის მოესურვება: აძლევს თავისივე ხელით შეზადებულ უფარვის წამალს და ამით საზღამოთს არყებს ავთმყოფის ჯანმრთელობას. მოუხდავით იმისა რომ ფერშლებს არა აქვთ ელემენტარული ცოდნაც კი აქიმობის საქმეში, ისინი მანკ ბინძური ხელით და დახით აყვებენ ისეთ აპერაციას, რომლის უფლება მათ არა აქვთ. ამ ბირების მოღვაწეობა მუდამ დაფარული რჩება: მეკადრი ვერ ინიღებს და ქირისუფალს არ სურს ასტუბოს ხმაურობა, ისინიც (ქირისუფალი) სიკვდილს ხსნიან არა დაუშვებელი აქიმობის შედეგით, არამედ აუცილებულ მოვლენათ. ამიტომ არის რომ ეს „აქიმები“ დაუსჯელად განაგრძობენ მათ ბნელ მოღვაწეობას. ერობის გამგეობის და საექიმო განყოფილების გამგეგს ძალიან აფიქრებს კერძო ფერშლების და სოფლის „აქიმების“ მოღვაწეობა, ამიტომ ისინი სთხოვენ საზოგადოებას დახმაროს მათ ამ ბოროტებათა წინააღმდეგ ბრძოლაში.

მოვიყვან სოფლის კერძო ფერშლის უფრო ბის დამამტკიცებელ მაგალითებს, რომლის შეხატვას საბუთები ინახება საექიმო განყოფილებაში. საექიმო ლანჩუფელი ცნობილი ფერშლი მიიწვიეს ტერის ანთეზიან ავთმყოფთან. ფერშლმა ქირისუფალი დაარწმუნა, რომ ორ საათში ფეხზე დაეყვებენ უნდამსო. ჩასხა ავთმყოფს ცხვირში ნოზდურის სპირტი, დაუწყა ხე-ოვანური სუნთქვით გრძნობაზე მოყვანა და სხ. ასეთი „აქიმობით“ ავთმყოფი იქვე გარდაიცვალა. იგივე ფერშლი აყვებს აპერაციებს და მისი აპერაციით ავთმყოფი კვდება.

ერობამ მოაწყო ოზურგეთში ცენტრალური საავთმყოფოა სადაც მსახურებენ გამოკლილი სპეციალისტები: დონის უნივერსიტეტის პროფესორი ქირურგი კეჭეცი, საბგბო და კინეოლოგურ სნეულებათა სპეც ალისტი, ვოლოშინა, ბაქტერიოლოგი გუკოცკია და სხვები ავთმყოფს შეუძლია მიიღოს ყოველგვარი საექიმო დახმარება, გააკეთდეს რთული აპერაცია მკორჯ ფასის გადახდით. ამას გარდა მსხრამში მოწყობილია თორმეტი საექიმო უბანი და აფთაპები, საიდანაც მცხოვრებთ ეძღვები კარგი ღორჭების წამლები ზღუნისაწვდენ ფასებში. ერობის უფლა ამ საქიმობის მიზნთ აქვს დასახული უფლის მართი სახალხო ჯანმრთელობის დაცვა, მკორთე - მარჩილეების და სოფლის ფერშლების აქიმობისაგან ხალხის გადახვევა, მკორჯ ერობის ღონის ძეგა უნაყოფით საილის იმ შემთხვევაში, თუ თეთი ხალხი შეგნებულათ არ უარყოფს სოფლის „აქიმ“-ფერშლებს მუყუნალობას. ამიტომ განზოც ნდობით მივებრათ ერობის ექიმების უფასო აქიმობას, შეიფისოთ ის და ზურგი აქკროთ სოფლის გა ძკრა „აქიმებს.“ თუ ისინი კიდევ განგრძობენ ხალხში აქიმობას“, გვაცნობდთ მათი ვინაობა და მოგვეცით საშუალება რომ მოგვამოლოთ მათი ბოროტი ხელა.

ექიმი ს. საშაძე.

განათლების განყოფილებიდან

1920 წლის 28 აპრელს მოხდა ნივითის და შუხუთის რაიონის მასწავლებელთა კავშირების კრება, რომელიც მოწვეულა იყო ოზურგეთის მახრის სასწავლებელთა ინსტრუქტორის ბ. ვაბრიელ გოგუაძის მიერ. კრება გაიხსნა დილის 11 საათზე. კრების თავმჯდომარეთ არჩეულ იქნა იოსებ მებუკე, მღუნდლ ერმილე კეკელიძე. ვასარჩევი იყო კითხვები:

- 1, წყობითი ვერტიშობის გადათავლიერება და გამოტანა საგაღმებლო დაღვენილებსა წერითი თემების სკოლებში შემოსაღლებათ;
- 2, ქართული ენა

ს დაყრება სკოლაში; 3. მათემატიკა და მათემატიკატორიული მეთოდი; 4. ბუნების მეტყველება თავისი ბიოლოგიური მეთოდით; 5. გეოგრაფია და რუკა აღწერილობით; 6. საქართველოს ისტორია.

პირველი კითხვის გარჩევამდე გადთვლიერებულ იქნა ყველა ამ რაიონში არსებულ სკოლების I, II, III და IV გან. რვეულები და აგრეთვე ნიგოთის უმაღ. პირ. დაწყ. სასწავლებლის I, II, III და IV კლასების რვეულებიც. ქუანდაგარის სასწავლებელს I და IV გან. რვეულები არ წარმოუდგენია. რვეულების გადათვლიერების შემდეგ კრებამ ითაბიბია აწინდელ წერითი ვარჯიშობის შესახებ სკოლებში და სავალდებულოა დადგინა: ა) I განყოფილებაში ხატვა უნდა იქნას შემოღებული ჯუხაზო რვეულში იმ დროს, როდესაც მოწაფეები გადიან ზეპარ ლექსიკურ განყოფილებას; ბ) ანბანის შესწავლის დროს მასწავლებელმა ფარავალი უნდა მისცეს მოწაფეთა თვითმოქმედობას; გ) I განყოფილებაში მოწაფეებმა აუცილებლად უნდა შეთავსონ კალიგრაფიული წესები, ისე რომ შემდეგ განყოფილებაში მოწაფეებს არ დასჭირდეთ კალიგრაფიის შესწავლა; დ) წერა უნდა იყოს აუცილებლად სწორი; ეს რვეულები ანბანების შესწავლის დროს უნდა იყოს პირველი კუთხიანი, შემდეგ ორხაზიანი და მერმეთი კუთხიანი; ე) რვეულში თაილგან ანბანის წერა უნდა სწარმოებდეს აუცილებლად მგლნიო; ვ) სანამ მგლნიო ანბანების წერას შეუდგებოდენ, რვეულში წინასწარ მგლნიო უნდა დაბატონ მოწაფეებმა რამდენიმე საგანი.

1. რაც შეეხება წერაო სავარჯიშო მასალას, პირველად უნდა იწერებოდეს ასოები, შემდეგ ეს ასოები იხმარებოდეს სიტყვებში, მხოლოდ მრავალ ჯერ არ უნდა იქნას განმეორებული; 2) ერთი და იგივე ასო უნდა იქნას დაწერილი სხვა და სხვა სიტყვებში; 3) სიტყვები უნდა დაისახიდეს მოწაფეების მიერ და არა წიგნიდან ამოღებული; ვერდილო უნდა გაუგებარ სიტყვებს; 4) რამდენადაც შესაძლებელი იქნება 5-6 ასოს შესწავლის შემდეგ ვივარჯიშოთ მოწაფეებმა ნაცნობ სიტყვებით წინადადებების წერაში; 5) წერა ვივარჯიშოთ ყოველდღე 10-15 წამს; 6) ვივარჯიშოთ ერთხელ წერითი ვარჯიშობის ნახევარა ვივარჯიშოთ დეოლომო სუფთა წერის იმავე რვეულში, რათა მოწაფეებს შევითვისებოთ კალიგრაფიული წესები; 7) ვაძიოწერა იქნას უკუშდებული; ვაძიოწერა დასაშვებია იმ შემთხვევაში, თუ მოწაფეები ვაძიოწერასთან ერთად იბნიშავენ სულისხმ., ან უსულო სიგნებს, არსებითი სხეულებს და

სხვა, ვინაიდან ასეთი წესი ვაძიოწერისა დაწერებს ვაძიოწერაში თვითმოქმედებას. ამ გვარ ვაძიოწერაში ვაძიოწერა უნდა ხდებოდეს საკლასურად და არა წიგნიდან; 8) კანხები და ზეპირი წერა განდევნილი უნდა იქნას, მხოლოდ დასაშვებია წერის ასეთი წესი რელიგ იშვიანად და ისიც ვაძიოწერის მიზნით; 9) ლექსის წინაარსის ვაძიოწერა არცხე სკოლაში, მხოლოდ ფართე ალაკი არ მიეცემა; ლექსის წინაარსის ვაძიოწერა უნდა მოხდეს განაზღვრულ წინადადებებით, რომელსაც მასწავლებელი განუთხლებდეს მოწაფეებს, ასეთი წესი დასაშვებია იშვიანად, ისიც იმ შემთხვევაში, თუ მოწაფეები ვაძიოწერაში თვითმოქმედებას ამ მუშაობაში. ლექსი წინაარსობის ვაძიოწერა დაუშვებელია; 10) კითხვა-პასუხი სკოლაში დასაშვებია, ვინაიდან მოწაფეებს ასეთი მუშაობა უნდათარგებს აზროვნებას; 11) უმაღლესი ყურადღება უნდა მიექცეთ თავისუფალ ხასიათის თემას, რომელც უნდა ამოვიღოთ თვით მოწაფეთა ცხოვრებიდან; 12) შეცდომიანი სიტყვის გასწორება უნდა ხდებოდეს იმავე წინადადების დაწერით, მხოლოდ უკუხელო. ჯერ მოწაფე მასწავლებლის დახმარებით სწერს სიტყვას დაფაზე, შემდეგ კი გადაქვს რვეულში. წიაელი მგლნიო შეცდომის გასწორება შეუძლებელია დაუშვებელია, ვინაიდან ასეთი წესი გასწორებისა უფრო აღნიშნავს მოწაფის გონებაში შეცდომიან სიტყვას, რომლიდან გადაჩევა შექმდე მგლნიო; მასწავლებელი ინიშნავს შეცდომიან სიტყვას და შემდეგ მასწავლებლის დახმარებით მოწაფეები ასწორებენ შეცდომას ჯერ საკლასო დავაზე დაწერით და შემდეგ რვეულში იწერით.

(შემდეგი იქნება)

გეოგრაფიული პერეგრიაციის მსოფსივლიან.

სენაკის სამარხო ერობა *).

საქართველოს ნორჩ რესპუბლიკაში სენაკის ერობა ყველაზე უბუცესია, ჩვენი დემოკრატიული წესწესობის პირმშობა. მომავალ ენკისთევეში მას ორი წელიწადი შეუსრულდება. ჩვენ არ გვიქონდა საერთო მოღვაწეობა—მოქმედების პრაქტიკა, სამისოთ მომზადილი მოღვაწეები არ გვყავდა, მასწავლებლები, ორი წელიწადი ეს ისეთი მკორე დროა,

*) მკითხველებსათვის ზედმეტი არ იქნება იკოდეს მგლობელ ერობის ცხოვრება. ამიტომ ამ წიგნიდან ჩვენ ვიწყებთ სენაკის ერობის მოღვაწეობიდან. იმედია, მსგავს წერილებს სხვა ერობიდანაც მოგაწვდინან. რედაქტ.

რომ ერობაში მოღვაწე პირები საქმის განხორციელების, სამოქმედო გეგმის შედგენის თუ მოასწორებდნენ, ისიც კარგია; მაგრამ, მიუხედავად ყოველგვარი დამაკლობისა და აღდგენილების. ვარაუდობენ, რომ სენჯიის ერობამ სიღუპირეს სძლია და ბევრი რამ გააკეთა. ყველაზე მეტა კი ის გააკეთა, რომ მან ხალხში მოიპოვა ნდობა და პატივისცემა. მეტიველია უკვე არსებობს, რომ ამ დაწესებულების ის უაღრესად პატივისცემის, ერობის განკარგულების ემორჩილება და ასრულებს. ამ რიგად სენჯიის ერობამ თავის მუყაითობით, საქმიანობით, აღდგენით მუშაობით მოიპოვა პრესტიჟი. რომ არავის ეგონოს ვინაობა დაუშვებელი ხოტბა, ამიტომ ჩვენ ავიღო პარაკეთს თვით ფაქტებს.

ერობის მთავარი ყურადღება მიჰქცეული იყო გზებისა და ხიდების გაყვება—მეყვანაზე და ამ მხრედ სხვა ერობამ მისცა უნდა გადაიღოს მადლითი. გზა ხშირ კულტურისა და ვაჭრობა მრეწველობის უშთაფრესი ღებობა, უხვით ყოველგვარი მოღვაწეობა ამათა. ამ მხრედ ბნის განმავლობაში სენჯიის ერობამ შეძლო და უკვე მოასრულა ბიტონ დუბლის (ემენტის) შევიდი ხიდი, აგებს ორს და ახალი დროის განმავლობაში სწავლობს მუშაობა მდ. ტეხურზე გაკიდული ხიდის ასაგებათ. რაც იშვიათი მკურდრი და ლამაზი იქნება; მ ვერის მანძილზე, მიუღვი კლდედღეში, ციკაბო ადგილას, (როგორც სურბია) გაიყვანა გზატკეცილი (ცნობილი ამჟამად "კატხილი") და მით დიდი მოზარდლო კუთხე დაუკეთებია ცენტრს. ამ გზის გაყვანამ სწორით რომ მიზანბობა ხალხი და მოუპოვა ერობის პატივისცემა. ამავე ერობამ ზუგდიდის ერობისთან შეთანხმებით დაასრულებინა მთავრობას რკინის გზა ახ. სენჯიის და ხეთამდე (21 ვერსია). ერობამ შარშან მწკნისთიდან გასანა სასისტო სემენარია, სასა მგერულ ქალ-ელებს გარდა მ გურული კი სწავლობს, გახსნა მველ-სენჯიის და თამაჯონში სამეურნეო სასწავლებელი, დააბოლო ტრის, პრაქტიკული, თითქმის სკოლის მიზნით 50 დესტინიანდ მიწა შეიძინა და მოაწყო ევროპული სადურტრეო საფურტრეებთან გამართული სახელმწიფო სადურტრეო და მსურველს ასწავლიან ჩარჩინიანი სკების (ბუქების) გაკეთებას და ამავე დროს ამხალღენ გასაყრდნის. ახალ სენჯიში მოაწყო სამედიკალი და სადურტრეო. სასწავლოში აქეთმდენ სამეურნეო იარაღებს და დიდი შედეგითანი პირაობებით ამღვეენ მსურველთა, სადურტრეოში მხალღება სკოლებში-თვის პარტები და სხვა. აქვე აქვს ერობის თავისი ბოსტანი. სხვა და სხვა ადგილას აქვს მოწყობილი საცდელი მიწები ერობის აგრონომის ხელმძღვანელობით, ერობა მ გამოიწერა სხვა და სხვა ნერგები და თქლები და მით მცხოვრებლებს გაუ-

ღვილა მთი შექმნა. ერობა ამ დღეებში გამოიწვევს თავის ქარხნიდან აგურს და, ადგილობრივებს დასარულებს დუბლის (ქვიშაქვი) ქარხნის ერობამ გახსნა ორ ადგილას სიფიქრო სკოლა.

წელს ამ შარშან ერობას ყავდა თფილისიდან მოყვანილი სხვა და სხვა ჯიშის ვაჭები; და მით შეძლო ცხენების ადგილობრივი ჯიშის გაუმჯობესება, ერობის საწყობში მრამდ მოიპოვება სამეურნეო იარაღი—მანქანები და მეურნეობაში სახმარია წამლები, ერობა ბუნდამ იწერს თიგას, სიმინდს და სხვა სურსათ-სანოვაჯეს და მით სპეკულიანტებს მადან უყვეს. იმ დროს, როცა ერობა, მგ, თიგას ფულის მან—40 მან, უღის, კვროთ კი 100—150 მან. იულებს. ერობა განათლების განყოფილებაში შეტრია მთელი მართის საქონის ასაკის ქალ-გვინა სტრუქტურის ცნობა, შეტრია სასწავლებლების სამოსწავლო ბაღე, ბევრ ადგილას გახსნა ახალი სკოლები და ბევრა კი გააძაკვია.

ერობამ თავის შესაფერ სმ-დღეებე დააყენა საძახრო მ-ლიკია. რის მგონებითაც მლიერ ბევრი ქურდები და აჩაზხადები დაიჭრეს და ქურდობაც იშვიათი მოკლენა ხდება (და თუ მოხვდა, თვით ქურდებს აგვიძინებ პასუხს). ერობის აღმშენებლობითი მუშაობა მთავრობამ დააფასა და ისიც ხელს უწყობს განხრახული გეგმის შესრულებაში. სწორედ ამის უნდა მუაყერათ ის, რომ სენჯიის ერობის მიერ აღმრული შეამდგომლობა სხვა და სხვა პირებისაგან ერობის შეტრიათსათვის შენობაში და შიშის იძულებით ჩამორთმევაზე (უკვე შეფასებულ სასყიდლოში) მთავრობამ დამტკიცა. ამის მგონებით დღეს სენჯიის ერობის საშუალება აქვს საკუთარ შენობაში მოათავსოს საძახრო მლიკია. ავლიაქი, საეთმყოფი, სასაწავლებლო სემინარია, აბგის ბანაო, ადვინონის თფისმინონ ადგილას 15 დეკანონი და იმავე ადგილას აბგის სახალხო სახლი და სხვა. ვადწყვეტილი აქვს მოაწეს სტამბა და გახსნას წიგნის მაღაზია. აღსანიშნავია, რომ გამგეობის წევრები (14 კაცი) სხვა და სხვა პარტიის კაცები, ერთი მეორეს არ ეკინებოებიან, არამედ საუთი თანხმობით და საქმის სკროთი სიყვარულით ეწყვიან მძიმე ქანანს. ყოველივე ამის მგონებით, ვიმეორებთ, ფართო მასსა, გარდა ადვირ-წახნილ სპეკულიანტებისა, ერობით მადლიერობა; სპეკულიანტ-ჩარჩები და მსხვილი მესაკუთრები, თუ ესაყვედურებიან, ეს ერობის პოლიუსია და არა მიწერი.

ერობის ასეთ გაღვივან მიწერება ის, რომ შარშანდელ "ბოლშევიკ" მეგრელებს წელს ვეღარც

კი იქნა. ეს დაამტკიცა*) - წითელ* აღდგენი-
 ჯანთან ომში. საცა პირველი მსხვერპლი სენჯის
 სხელოვან გვარდიამ დაანთია, ამას მიყენებ მომი-
 ლისიკით გაწვეული ვაჟის-სიკვები, რომლებიც მომი-
 თაგის დროზე უკლისად და ხალისით გამოცხადდნენ.
 სიტყვა - დეპერტირი* სენჯის მახრამი დაიწყებდა მე
 ვ; ვისაც არ ესმინა, ისიც მოიღოს; იქნებ დამივიწი-
 ყეს, ამ მეტროს დაიბნაო. ბევრი წინააღმდეგია ექიმის
 მიერ გასინჯვის; კარგით ვარ, მხოლოდ ამქ დი
 მტკიცაო*. შემბრძოლთა ზურგის გამაგრება, მათი
 ნეთითრი დამარება, მათი ყანების დამუშავება
 კარგად არის მოწყობილი. მაგრამ თითო მახინჯი
 ხომ არსად არ გამოწყვდება და ეს სამშობლოს გა-
 მყრდელელები ბრალის ველზე მყოფთ ზოჯჯერ
 უსახელოს და ზოჯჯერ სავანებოთა "შეხანალოთ"
 წერალებს უგზავნიან: მებრძოლები უფრადდება არ
 აქცევენ თქვენს ოჯახებსო. — მაგრამ ტყუილს მოკ-
 ლე ფეხები აქვს, მოკა დრო და ამ ვემატონებსაც
 ფეხებმაც დაამტკიცვენ და წითელ* თავსაც.

წე-კა-წა.

თეთა ცხოვრებლან.

დიდი ვანის თემი.

11

ამ წერილში მინდა ორიოდ სიტყვით შეგებო
 დღ - ვანის თემის ხალხის განათლების საქმეს უწინ
 დღსა და უკლანდელს.

უკულის მოვსებნა თუ რა დიდი მნიშვნელო-
 ვანის ახათლებსა და მის ზნეობრივად
 უკულის მოვსებნა ინტელიგენციას (ვეჯლისხმობ
 ხალხს გულმემატიკარ ინტელიგენციას, და არა
 ტუტული ძობტიალეს, რომელსაც ხალხის ინტერე-
 სები არავითარ მიანია), ამ რომდენიმე ათეული
 წლის წინეთ დიდი-ვანს (შეკლებს საქართველოს)
 მოვლინა ინათებელი ფერსილოვი, ღირსეული წი-
 ამძლოლი, ყველასათვის ნაცნობი მოღვაწეობით
 პალიტიკურ თუ სხვა სარებლებ, ისედაც იყენს-
 ძე რამაშედა. თამამაშე შემბრძოლა ესთქვა, რომ მისი
 შრომის შედეგია, თუ დღეს დიდი-ვანი კულტურ-
 რულ თეთა რიხეში ითევება. ვინ არ იცის ის
 ტანჯვა-წავლება, რომელიც ბნანის ისიდორმე აიტა-
 ნა ხალხის საკრიოლ-დლოთ. მან დაარსა აქ ერთ
 კლასიან სასწავლებელს ნისლაშის კურსები. დიდი
 დიდი მძინე იყო მისთვის ეს ტვირთი; ბევრი ღანძღვა-
 ვინება და შექარა აუტენია მას გაუწილებელ სო-
 ფელელისაგან, მაგრამ სულ ასე ხომ არ იქნებო-
 და? ცხოვრების წინამდებელით ამ აუცილებლო-
 ბამ შევანებინა ხალხს სწავლა — აღზრდის დიდი
 მნიშვნელობა და ერთ კლასიანი სკოლა გადაკეთდა
 ორ კლასიანად. ამის შემდეგ დიდი-ვანის
 ხალხი ხალისით გზავნის პაწია შეილებს სკოლაში,

*) 26 მისი; საქართველოს დამოუკიდებლო-
 ბის დღე და 1 მისიცი მთელმა სენჯის მახრამი დი-
 დებულად და შინაარსიანად იღლესასწავლა.

წ. კ.

მოვლის რა მომავალ თაობას განათლებულს
 ომბრავდ ამ-ღლებულს. სწავლა-აღზრდის მნიშვნე-
 ლობა და მისი აუცილებლობა დღეს უკუნიშნის
 ანბანური კეშმარიტება, მაგრამ ასე უწილად
 გაშა იმ დამანას, რომელიც ბნელი ხალხისგან
 ყოველივე შეურაცხეთა მოთმინებით იტანა და
 დღეს ნაკლებათი ასეთი ენერგიული შრომის დირსე-
 ული საყოფიანია თაობა, თუ არ ვცდები, სხლის
 მისწრაფება სწავლა-აღზრდაში. ეს ყველავერი კარ-
 ვია, მაგრამ, სამწუხაროთ, ეს და აღინისნო ერთი გარე-
 ნობა: საზოგადოთ ამ უკანასკნელხანებში სხვაგვარი
 ძალიან გახშირდა ინტელიგენციის მიერ სოფლის მი-
 ტრეება; მიდიან სხვა დასხვა დაბა — ქალაქებში და სო-
 ფელი უყურადღებოთ რჩება. ასეთ პირობებშია დღეს
 დიდი-ვანის თემი. ინტელიგენციის დღე უმრავ-
 ლესობა ყო არა, თითქმის მთელი ინტელიგენცია
 ვანიხანა სოფლიდან. სოფელს არა ჰყავს იმდენი
 ძალი, ძველი თუ ახალი, რომ სოფლის საქმეს გე-
 როვანად წინ წარუქდეს. თუკაც არა ამ ძველნი
 უსწავლენი, მხოლოდ საქმეთი გამოცდილნი მრ-
 მუშევიენ, მაგრამ სულ ისინი ხომ არ იქნებიან და
 მათაც ოჯახური მდგომარეობა თუ მახუცებულუ-
 ბა არ აძლევს საშუალებას ძველებურად იმუშაოს.
 რაც შეეება ჩვეულებრივ ახალგაზრდას, იმაში
 სანუფეშო არავერია. მათ ნაკლებათ ინტერესები
 რაიმე საზოგადო საქმე, თითქმის კრებებზე სიარ-
 ლიც იგვერდება, თუკაც არაინ მათ შორის საზო-
 გადო საქმის ერთგულნიც, მაგრამ ასეთება შეიძლე-
 ბა გამოხატვისათ ჩათვალოს. ასეთია, მოკლეთ,
 დიდი-ვანის ხალხის დღევანდელი კულტურული
 მდგომარეობა. რაც შეეება მიუხედავად ინტელიგენ-
 ციის სოფლიდან გახიზნისას, ამაზე შეიძლება მო-
 ვასხნებთ შემდეგ წერილში.

წირილი რედაქციის მიმართ.

ბ-ნო თინაქტორა!

უპირილითი თემაზე ნება მომეკეთ ვაზ.
 "ბურისი ერობის მოამბის" საშუალებით უღრმესი
 მადლობა გამოუცხადო სახელმწიფო უნივერსიტე-
 ტის სტუდენტთა ყოველთვიურ სამეცნიერო სალი-
 ტრეატურა და სალიტერატურო ტურნალ ამომავ-
 ლის სარედაქციო კოლეგიისა და საგამომცემლო
 კომიტეტის სახელით ოზურგეთის სტენის მოყვ-
 ნის: ქ. ქ. ზ. სისაშლის, მ. სისარულიძის, აროშა-
 ძის და ბ.ბ. ს. ხურციძის, ყ. ქარკაძის, დ. ქან-
 ტურიშვილს, ა. დლონეს და გ. მახარაძის, რომ-
 ელთაც კეთლ ინებეს და სრულიად უსასიყლოთ
 გამართეს ქ. ოზურგეთში, 13 ივნის, წარმოდგენა
 ზემოხსენებულ ტურნალის ფონის გასაძლიერებ-
 ლად, რომლის ხალხის შემოსავალი 4228 მან გო-
 დამეც დაწინაურებისამტარ. გარეთვე დიდ მადლო-
 ბას უცხადეს ქ. ქ. შ. თათბისა და ქეთაო მახა-
 რაძის, რომელთაც ბილეთების გაყიდვით ხელა შე-
 წყვეს წარმოდგენის მიზან შეუზიარად ჩატარების
 ტურნალ მომავალი"ს სარედაქციო კოლე-
 გიის თეგჯდომარეგ ან. შილაკაც.

რედაქციური — კოლხია.

მედიკალური — მოგურ. სამედიკო მრეობის ვაგამოგა.

სტამბა აღქ. ა. კლდაროზიშვილის ქ. ოზურგეთი.